

NIZOZEMSKO-NJEMAČKI KARTOGRAFSKI KONGRES I 48. NJEMAČKI DANI KARTOGRAFA

Pod tematskim naslovom *EUROPA REGIONAL – KARTOGRAPHIE OHNE GRENZEN* (Europa regija – kartografija bez granica) Njegova Visost nizozemski princ Wilhelm-Alexander 17. svibnja 1999. u Maastrichtu svečano je otvorio Kartografski kongres i ujedno 48. njemačke dane kartografa. Njemački dani kartografa održavaju se jednom godišnje, povezuju radnom temom europske kartografe (najčešće njemačkoga govornog područja) i izvještavaju ih o stanju, važnim novostima i trendu u kartografskoj svakidašnjici. Mnogi pripadnici te relativno male grupe sve češće postavljaju – sebi i drugima – pitanja znanstvenog profila, postojanja i opstanka kartografske struke u doba kada se donošenje odluka na svim razinama javnog i privatnog života ne može više zamisliti bez komunikacije podržane kartografskom informacijom preko analognih i digitalnih kartografskih medija.

Maastricht najjužniji je grad Nizozemske na rijeci Maas, koji svoje početke bilježi već u rimsko doba kao *Mosae Trajectum*, a danas poznat kao grad u kojem su potpisani *Maastrichtski ugovori* (1991.), mogao je tijekom stoljeća zahvaljujući geografskom položaju zadržati svoje urbano, trgovačko i kulturno značenje. Četiri dana, pred markantnom kulisom od više od 1400 zaštićenih kulturnih spomenika, u centru Europe, u središtu tzv. EU-REGIJE (Belgija, Njemačka, Nizozemska), u ugodnoj radnoj atmosferi domaćina i modernom okružju kongresnog centra Maastricht & Expositie diskutiralo se nakon niza zanimljivih predavanja, izlaganja postera, workshop sjednica, prikaza rada radnih grupa njemačkoga i nizozemskoga kartografskog društva o ključnim pitanjima kartografije u Europi danas. Na istu temu vodilju *Kartografija bez granica* ponudeni su eksponati na stručnoj izložbi, izložbi karata i izložbi dječjih kartografskih prikaza „Barbara Petchenik”.

Stručna predavanja pripadala su tematskim krugovima: Novi mediji u kartografiji, Topografske baze podataka za prostorno i regionalno planiranje, Povijest kartografije, Geografsko-kartografski informacijski sustavi na području zaštite i upravljanja okolišom, Navigacijski i prometni sustavi za potrebe planiranja i Kartografska naobrazba.

U uvodnom predavanju emeritus prof. dr. F.-J. Ormeling dao je pregled definicija kartografije kao znanosti, s posebnim osvrtom na rukom radene karte, izradu izvornika i kartografsku izobrazbu. Ukazao je na utjecaj računala u razvoju kartografske znanosti te na činjenicu da kartografsko zvanje više nije zaštićeno. Prednost pred „nekartografima”, koji se sve češće uključuju u proces kartografskog modeliranja prostora, imaju kartografi zbog poznavanja grafičke semiologije. Ta prednost mora ostati povlastica kartografa, bez obzira na medij prijenosa kartografske informacije (vidi <http://www.usm.maine.edu/maps/essays/andrews.htm>).

U daljem izvještaju o tijeku kongresa slijedi kratak pregled sadržaja predavanja unutar spomenutih tematskih cjelina.

U prvoj tematskoj cjelini *Novi mediji u kartografiji* prof. dr. M.-J. Kraak predstavio je interaktivni „Mapping-System” Nizozemske temeljen na webu, u kojem korisnik za razne planerske potrebe (privatne/službene) preko kartografskog prikaza kao statičkog ili dinamičkog sučelja dolazi do niza relevantnih banaka prostornih podataka. Na pitanje dugih navigacijskih vremena na webu, autor ne daje nikakav prijedlog. Dr. Buziek smatra da je upotreba interaktivnih, dinamičkih i audiovizualnih sredstava uvođenjem računalne tehnologije dovela do proširenog spektra kartografskih oblika prikaza. Posebno se osvrće na ekranske kartografske animacije s malom ili visokom interaktivnošću i daje kriterije njihova djelotvornog uključivanja u kartografski komunikacijski proces. Dipl. geogr. Schröder ukazuje na činjenicu da kartografski prikazi na internetu, preko kojih se dolazi do georeferenciranih podataka, zahtijevaju prikladnu kartografsku obradu podešenu ekranskom prijenosu glede sustava boja, razlučujuće moći ekrana i brzine pristupa. Ispunjenjem tih uvjeta neizbježno se pojednostavljuje kartografski izraz. Njihove tematske karte Europe zaista su vrlo jednostavne, što nikako ne bi smio biti cilj! (Opaska M. L.)

U tematskoj cjelini *Topografske baze podataka za prostorno i regionalno planiranje* dipl. ing. Harbeck, zastupnik državnih geotopografskih informacijskih sustava, predlaže jedinstveno mjerilo topografske baze 1:250 000, koje bi imalo multifunkcionalni karakter i služilo kao jedinstvena europska podloga u rješavanju različitih geoinformacijskih zadataka. Mr. Smet izlaže stanje u projektu MEGRIN (CERCO). Metapodaci i prikupljeni podaci o administrativnim granicama svih europskih država pokazuju važnost takve baze za buduću integriranu europsku politiku na području geografskih informacija. Ne manju važnost trebala bi imati europska baza standardiziranih geografskih imena i istih imena nastalih upotrebom, pristup kojoj bi, prema dr. Schulz, trebao biti neovisan o jeziku. Pritom autor upozorava na problematiku održavanja tih baza. Gospodin Asperen predstavio je iskustva prikupljena unutar projekta CERCO i usporedio geometrijsku i grafičku obradu topografskih prikaza, upozoravajući na razlike koje su osobito vidljive na prijelaznome graničnom području pojedinih zemalja. Standardizacija bi mogla dovesti do smanjenja točnosti kartiranja. Istom se problematikom bavi dr. ing. Illert i izlaže projekt PETIT (Belgija, Francuska, Engleska i Nizozemska), u kojem istražuje postojeća nacionalna topografska mjerila prikaza s obzirom na planiranu jedinstvenu europsku topografsku podlogu 1:250 000. Pristup bazi podataka preko digitalnih medija, koji se očekuje za oko dvije godine, bit će svakako uz naplatu. Dr. Rase prikazuje kartografsku vizualizaciju nematerijalnih ploha koje nose različite prirodne, demografske i socio-ekonomske informacije. Te plohe, nastale interpolacijom geopodataka, služe za analizu i dokumentaciju prostornih procesa u prostornom planiranju velikih područja.

U tematskoj cjelini *Povijesna kartografija* prof. dr. Neumann uspoređuje prikaze područja oko Maastrichta na nizu starih karata iz kojih se upravo s pomoću ucrtanih granica čitaju povijesna zbivanja i pripadnost regije Rimskom Carstvu, Napoleonovoj Francuskoj ili Njemačkom savezu. Prof. dr. Depuydt istražuje povijesne karte i njihovu metričku točnost na temelju transformacije koordinata identičnih točaka. Relativna odstupanja autor prikazuje grafički u njihovoj veličini i smjeru. Dr. Fasching prikazuje zanimljive detalje starih vojnih karata. Autor upozorava na potrebu jedinstvene vojne topografske podloge koja bi trebala biti pristupna svim zemljama Europske unije, naglašavajući da su i danas analogni i digitalni kartografski proizvodi neizbježni izvori informacija za vojne potrebe.

U tematskoj cjelini *Geografsko-kartografski informacijski sustavi na području zaštite i upravljanja okolišom* dr. Tainz prikazuje teorijsku podlogu prototipa informacijskog sustava u kojem bi, na temelju predložene strukture i hijerarhije podataka u bazi, kartografska informacija bila pristupačna različitim skupinama korisnika. Dipl. geogr. Hansen prikazao je informacijski sustav LUIS, čija digitalna baza objektnog modela uključuje Atkis-podatke, vektorizirane informacije iz mjerila 1:300 000 i digitalni model administrativnih granica 1:200 000 Njemačke. Pretežno jednobojni prikaz sadrži izabrane kartografske objekte ovisno o izabranome mjerilu. Dipl. geogr. Heidbrink dala je uvid u softver za prikupljanje, obradu, prostornu interpolaciju podataka onečišćenja tala te površinskoga rasprostiranja štetnih supstancija. Vizualizacija je izvedena u mjerilu 1:50 000 i upotrebljava se u okviru istraživanja promjene kvalitete tla nastale onečišćenjem okoliša. Parametri procjene regulirani su zakonom.

U tematskom krugu *Navigacijski i prometni sustavi za potrebe planiranja* Ir. van der Schans vodio je auditorij virtualnim putem kroz kartografsku Europu, tražeći u semiotičkom smislu dinamičke grafičke oblike, koji bi pripomogli interaktivnoj komunikaciji kartografskom informacijom. Predstavnik velike kartografske izdavačke kuće Kümmerly-Fray gosp. Sollberger tvrdi, na temelju tržišne potražnje kartografskih proizvoda za navigaciju, da takvi informacijski sustavi konkuriraju klasičnim kartama i sve ih više potiskuju. Autor pritom zaboravlja da njegovi proizvodi rabe postojeće analogne/digitalne kartografske informacijske sustave, bez kojih njegovi proizvodi ne bi mogli biti konkurentni! (Opaska M. L.) U današnje vrijeme velike osobne mobilnosti, dr. van Leewen daje pregled uslužne djelatnosti turističkog odjela Nizozemskoga kraljevskog Touring-kluba, koji na zahtjev i besplatno izdaje lokalne i izvangranične turističke informacije različitog opsega, popraćene jednostav-

nim kartografskim prikazima, što je prototip digitalne putne karte, koja je uključena na internet.

U posljednjoj tematskoj cjelini *Kartografska naobrazba* prof. dr. Kammerer na primjeru studija kartografije na Stručnoj visokoj školi u Münchenu prikazuje naobrazbu na području GIS-a, koja uključuje upotrebu različitih softvera za obradu, modeliranje i vizualizaciju prikupljenih podataka, te upozorava na potrebu odgovarajućih stručnjaka u službenim i privrednim institucijama. Dr. Pundt prikazuje kartografsku naobrazbu na studiju geoinformatike na Sveučilištu u Münsteru, koja sadrži teorijsko znanje, ali i praktičnu upotrebu različitih softvera. Autor naglašava da upotrebom digitalnih pomagala postojeća pravila topografske i tematske kartografije zadržavaju svoje značenje. Pravila vizualizacije moraju se podesiti ekranskom prijenosu informacija. U proces komunikacije potrebno je uključiti 2D i 3D prikaze, omogućiti interakcije i animacije te upotrebu weba.

Tema ovogodišnjeg Europaforuma i Jugendforuma bila je *Kartografsko zvanje i mobilnost kartografa unutar kartografske struke u zemaljama Europske unije*. U izlaganju i popratnoj diskusiji, koja na žalost nije bila intenzivna, predstavnici službenih i privatnih kartografskih tvrtki pokušali su prikazati studentima i apsolventima kartografskih obrazovnih institucija izglede, mogućnosti, ograničenja, prednosti i nedostatke zaposlenja u inozemstvu.

Workshop pod naslovom *Upotreba karte podržana modernim pomagala za orijentaciju* pružio je uvid u orijentaciju u prostoru pomoću topografske informacije dobivene čitanjem karte, upotrebom kompasa, aneroida i ručnih stanica GPS-a.

Kao dopuna stručnim predavanjima postavljena je izložba postera s 34 izložka na kojima su najnovija istraživanja prikazana kartama, grafikonima, slikama, tablicama i tekstom bila povod zanimljivim pitanjima na koja su autori s različitih sveučilišta rado dali dodatna opsežna tumačenja o radu i postignutim rezultatima.

Na stručnoj su izložbi službene i privatne tvrtke prikazale svoje kartografske proizvode i digitalna pomagala uključena u proces izrade kartografskih izvornika. Izdavačka kuća Springer izložila je najnovije knjige iz područja računalne kartografije, računalne animacije u kartografiji i multimedijalne kartografije (W. Cartwright, M. P. Peterson, G. Gartner: *Multimedia Cartography*).

Na kartografskoj izložbi bili su izloženi različiti topografski i tematski prikazi visoke grafičke kvalitete postignute procesom digitalne obrade. Kartografska vizualizacija analognih izložaka na papiru razlikovala se u svojoj finoći od istih na ekranu zbog ograničenja različitosti digitalnih medija. Zanimljivo je bilo vidjeti poimanje i prikaz slogana kongresa „Kartografija bez granica” u na žalost malom broju primjera dječjih crteža.

Predviđene javne sjednice radnih grupa kartografskih društava Njemačke i Nizozemske održane su 18. svibnja istodobno, tako da se praktički moglo prisustvovati samo jednoj od njih. Pregledi dosadašnjih rezultata i prijedlozi novih programa rada za sljedeću godinu bili su popraćeni s po jednim tematskim predavanjem u svakoj radnoj grupi (Kartografija i geoinformacijski sustavi, Povijest kartografije, Upotreba karata, Kuratori karata, Atlasna kartografija, Kartografsko obrazovanje, Kartografska terminologija, Školska kartografija i Alpska kartografija).

Naposljetku, ne smije se zaboraviti ugodan uvod u kongres s nekonvencionalnim Icebraker-partyjem, gdje su se pozdravili stari znanci i stvorila nova poznanstva, dvije svečane večere s nacionalnim naglaskom za mlade i stare (!) te vrlo bogata ponuda različitih stručnih, geografskih i turističkih ekskurzija u pratnji stručnih vodiča.

S ugodnim sjećanjem na izmjenu stručnih mišljenja tijekom radnih dana i na gostoprimstvo zemlje, koja se bori ne samo s vjetrovom nego daleko više s morem što sve više preplavljuje njezino obalno područje, oko 700 kartografa vratilo se svojim domovima veseleći se sljedećem sastanku u Berlinu, na jesen 2000. godine.